

In memoriam Sulev Maramaa

24.08.1925–16.04.2018

Lahkunud on hea kolleeg, sisehaiguste arst, õppejõud ja teadlane Sulev Maramaa.

Sulev Maramaa sündis 1925. aastal Tartus. Ta lõpetas Hugo Treffneri Gümnaasiumi 1944. aastal. Samal aastal mobiliseeriti ta Saksa sõjaväkke, kuid julge pealehakkamisega õnnestus tal sealt vabaneda ja alustada õpinguid Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas, mille ta lõpetas 1950. aastal. Andeka lõpetajana valiti ta arstiteaduskonna patoloogilise füsioloogia assistendiks, kuid ülikooli kaadrite osakonna ülem teda sellele kohale mineviku varjude tõttu ei kinnitanud. Sulev Maramaa alustas arstitööd Mäksa arstijaoskonnas.

Jaoskonnaarsti tööd tegi ta erilise kiindumusega hoolimata kehvadest tingimustest. Aastal 1958 õnnestus tal alustada tööd Tartu Ülikoolis biokeemia kateedris prof Eduard Martinsoni juhendamisel. Sulev Maramaa oli võimekas teadlane ning tal valmis 1965. aastal biokeemia kateedris kandidaadiväitekiri „Ureaasi- ja glutaminaasiaktiivsuse paigutusest mao limaskestas“. Selle teemaga ja oma uurimise tulemustega oli ta üsna lähedal 2005. aastal Nobeli preemia pälvinud *Helicobacter pylori* avastusele, sest helikobakteri peamiseks elutegevuse tunnuseks on ureaasi aktiivsus. Sulev Maramaal õnnestus tolle aja kohta erakordselt oma uurimistulemused 1966. aastal avaldada USAs ajakirjas *Gastroenterology*. Selles artiklis vihjas ta võimalusele, et tema uuritud maoureaas võiks olla bakteriaalset päritolu.

Aastatel 1960–1984 oli Maramaa arstiteaduskonna sisehaiguste kateedri õppejõud (aastast 1976 dotsent). Aastal 1973 valmis tal doktoriväitekiri „Müokardi adaptatsioon

sümpatikomimeetikumide kahjustavale toimele (eksperimentaalne uurimus)”. Sama teemat – müokardi eelkonditsioneerimise (*ischemic preconditioning*) fenomeni – kirjeldas 1986. aastal USA teadlane Charles E. Murry ja see muutus oluliseks uurimisteenaks 1990. aastatel, olles nüüdseks südameinfarkti ravi ja prognoosi määramisel juhtiv printsiip. Tsiteerin Sulev Maramaad 2004. aastal ilmunud mälestuste raamatust „Arstlik dilemma“: „Uue teadusliku tõe juurde jõudmist takistavad veendumused ja valeinformatsioon [---]. Minu kogemus näitas eneselegi ootamatult, et täiesti uue nähtuse tähtsuse mõistmine nõuab sageli aega.”

Sulev Maramaa oli teadlasena oma ajast ees, kuid ei tema ega juhendajad hoomanud tol ajal nende uuringute olulisust. Kuigi kõik need uurimistulemused avaldati nii Eesti, Nõukogude Liidu kui ka rahvusvahelistes teadusajakirjades, jäi uuringute tulemuste tegelik

täendus juhtivatele ekspertidele mõistmata kuni selleni, et tema doktoriväitekiri kinnitati alles ligi 20 aastat hiljem selle valmimisest, 1991. aastal.

Õppejõuna oli ta väga metoodiline, avaldas mitmeid kardioloogia ja nefroloogia õppevahendeid ja õpperaamatuid. Eriti populaarsed olid üliõpilaste hulgas haiguslookoostamise juhend ja haige uurimise metoodika. Need õppevahendid pole oma olulisust kaotanud isegi aastakümneid hiljem.

Pikka aega töötas Sulev Maramaa kardioloogiakliinikus ning aastal 1992, kui loodi peremeditsiini õppetool, liitus ta sellega. Tema kogemused õppejõuna, jaoskonnaarstina ja sisehaiguste arstina olid väärtuslikud peremeditsiini uue õppeprogrammi alustamisel Tartu Ülikoolis.

Aastal 2004 ilmus Sulev Maramaa mälestuste raamat „Arstlik dilemma“, millest leiab värvikaid kirjeldusi Tartu Ülikooli õhustikust ja teadlaste tööst nõukogude ajal. Sisukas raamat kujunes soovituslikuks kirjanduseks ka üliõpilastele.

Sulev Maramaa säilitas huvi uute teadusaavutuste, diagnostika ja ravi vastu ka emeriteerununa, tal olid tellitud Soome meditsiiniajakirjad ning kolleegidega suheldes edastas ta neile alati, mida uut ja huvitavat oli ta lugenud.

Meelde on jäänud tema sünnipäevad Peedul, kuhu olid alati oodatud tema lähikondlased, sõbrad ja kolleegid. Ta ei unustanud kunagi õnnitlemast kolleege, telefon helises ja tuttav „Sulev siinpool“ kõlas õnnitluse eel.

Kolleegid jäävad teda mälestama andeka, erksa vaimuga optimistliku inimesena.

**Kolleegide nimel
Heidi-Ingrid Maaroo**